

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Svatoně, soudce Milana Hulmáka a soudkyně zpravodajky Daniely Zemanové o ústavní stížnosti stěžovatelky **K. W.**, zastoupené JUDr. Michaelou Dobrovičovou, advokátkou, se sídlem Uruguayská 416/11, Praha 2, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. října 2025 č. j. 54 Co 282/2025-382, a proti výroku II rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 11. července 2025, č. j. 50 Nc 9001/2025-280, spojené s návrhem na odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí, za účasti **Městského soudu v Praze** a **Obvodního soudu pro Prahu 10** jako účastníků řízení a **N. F.**, zastoupené Mgr. Liborem Krejčím, advokátem, se sídlem Pražská 1279/18, Praha 10, a nezletilého **D. W.**, zastoupeného opatrovníkem Městskou částí Praha 15, Boloňská 478/1, Praha 10, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

I. Výrokem II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. října 2025, č. j. 54 Co 282/2025-382, a výrokem II rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 11. července 2025, č. j. 50 Nc 9001/2025-280, byla porušena základní práva stěžovatelky zaručená čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Výrok II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. října 2025, č. j. 54 Co 282/2025-382, a výrok II rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 11. července 2025, č. j. 50 Nc 9001/2025-280, se proto ruší.

III. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatelka je matkou nezletilého, narozeného v lednu 2022. S vedlejší účastnicí žila v partnerském vztahu do roku 2023, kdy došlo k jeho rozpadu. Vedlejší účastnice se považuje za sociální matku nezletilého. V období, které následovalo bezprostředně poté, umožňovala stěžovatelka vedlejší účastnici kontakt s nezletilým, což bylo částečně dáno praktickými důvody (potřebovala docházet do zaměstnání). Postupně přestala styk umožňovat z důvodů narůstajících konfliktů mezi ní a vedlejší účastnicí z obavy o manipulaci nezletilého. Stěžovatelka v mezidobí navázala jiný vztah.

2. První soudní úprava styku mezi vedlejší účastnicí a nezletilým vychází z předběžného opatření vydaného Obvodním soudem pro Prahu 10 (dále jen „obvodní soud“) ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze (dále jen jako „městský soud“ nebo „odvolací soud“). Styk byl těmito rozhodnutími stanoven na každou třetí sobotu v kalendářním měsíci od 9 do 18 hodin. Matka proti usnesení městského soudu podala ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl (usnesení ze dne 26. 8. 2025, sp. zn. II. ÚS 1721/25).

3. V řízení ve věci samé následně obvodní soud vydal rozsudek, kterým určil styk v každém třetím týdnu od čtvrtka od 15 hodin do neděle do 18 hodin a dále pak o letních prázdninách od 15. 8. od 18 hodin do 31. 8. do 18 hodin. Výrokem II, který matka nyní napadá ústavní stížností, soud určil, že rozsudek je předběžně vykonatelný. Pro stanovení styku vyšel ze zjištění, že vedlejší účastnice je sociální matkou nezletilého, že z tohoto důvodu má právo podílet se na citovém, rozumovém a mravním vývoji nezletilého. Nezletilý s ní má vytvořen úzký vztah, stejně tak i s její širší rodinou. Je v zájmu nezletilého, aby pouto, které je pro obě strany přínosem, nebylo přetrženo. O předběžné vykonatelnosti rozhodl soud na základě § 27a zákona o zvláštních řízeních soudních (z. ř. s.), aby bylo pro nezletilého nastoleno stabilní prostředí, a aby nedošlo ke zpřetrhání vazeb mezi ním a vedlejší účastnicí. Matka napadla rozsudek v celém rozsahu odvoláním; odvolání podala i vedlejší účastnice. Následně matka podala k odvolacímu soudu také návrh na odklad vykonatelnosti výroku II prvoinstančního rozsudku – navrhla tedy odklad vykonatelnosti výroku určujícího předběžnou vykonatelnost rozsudku obvodního soudu. Městský soud její návrh na odklad vykonatelnosti výroku II jako nedůvodný zamítl (výrokem I) a výrok určující předběžnou vykonatelnost rozsudku potvrdil (výrokem II). Dle odvolacího soudu jde o situaci předvídanou § 27a z. ř. s., a není proto důvod napadený výrok měnit. Toto usnesení odvolacího soudu napadá stěžovatelka rovněž ústavní stížností. Ve zbývajícím rozsahu probíhá o odvolání účastnic řízení před odvolacím soudem.

4. Ústavní soud z vyžádaného spisu zjistil, že odvolací soud při jednání konaném dne 9. 12. 2005 rozhodl o provedení dalšího dokazování za účelem zjištění podoby a intenzity vazby nezletilého k vedlejší účastnici s tím, že k této otázce je zadán znalecký posudek.

II.

Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka uvádí, že obvodním soudem stanovený styk (viz bod 3 výše), nezletilému škodí. Mezi vedlejší účastnicí a nezletilým není vztah matky a syna, není v nejlepším zájmu nezletilého, aby byl v takto rozsáhlém a nepřetržitém kontaktu s vedlejší účastnicí za situace, kdy jej aktivně manipuluje proti matce. Matka odkazuje na vyjádření znalkyně, která kontakt nezletilého a vedlejší účastnice výslovně nedoporučila. V současné chvíli přitom neexistuje jiný procesní způsob, jak odstranit rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti rozsudku soudu prvního stupně, než zrušení dotčených rozhodnutí Ústavním soudem. Stejný názor vyslovil při jednání rovněž odvolací soud.

6. Stěžovatelka poukazuje na neopodstatněnost rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti rozsudku za situace, kdy nebylo postaveno najisto, jaký vztah existuje mezi jejím synem a vedlejší účastnicí. K této otázce je aktuálně odvolacím soudem vedeno další dokazování. Předběžná vykonatelnost rozsudku založeného na aplikaci § 927 občanského zákoníku postrádá smysl, protože soud zde rozhodoval o styku mezi nezletilým a osobou, s níž není spřízněna. Styk dítěte s takovou osobou nemůže být rozsáhlejší nebo postaven naroveň styku rodičů s dítětem, a to zejména, pokud si to rodiče nepřejí. Pokud by nebyl rozsudek předběžně vykonatelný, uplatnila by se úprava styku založená předběžným opatřením zajišťující alespoň minimální styk vedlejší účastnice s nezletilým; vznik neodčinitelné újmy zde tedy nehrozil. Rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti není řádně odůvodněno. Ve skutečnosti oslabuje postavení stěžovatelky v odvolacím řízení. Reálně může způsobit neodčinitelné škody a porušuje rovněž podstatu práva na dvoustupňové soudní řízení.

7. Ústavně chráněna je péče rodiče, nikoliv péče jiné osoby. Nezletilý žil s vedlejší účastnicí pouze do roku a půl a nemohl s ní tedy navázat vztah, jehož ztrátou by nyní trpěl. Vedlejší

účastníci muselo být od počátku jasné, že nemá žádnou právní vazbu k nezletilému. V době, kdy se nezletilý narodil, český právní řád nic takového neumožňoval. Ačkoliv tedy stěžovatelka v realizaci přání mít dítě podporovala, vedlejší účastnice si nemohla od této situace slibovat, že bude mít postavení druhého rodiče. Soudy nezohlednily ani to, že vedlejší účastnice podporuje konfliktní vztahy a přes nezletilého se stěžovatelce jakožto své bývalé partnerce mstí.

8. Obvodní soud vycházel při posouzení vztahu mezi nezletilým a vedlejší účastnicí z neúplně zjištěného skutkového stavu, nepřihlédl dostatečně k manipulaci vedlejší účastnice nezletilého proti matce. Ačkoliv kolizní opatrovník navrhoval doplnění dokazování o znalecký posudek, ten v řízení před soudem prvního stupně nebyl proveden.

9. Odvolací soud situaci nedokázal účinně vyřešit, a to ani za situace, kdy měl významné pochybnosti o podstatě vztahu mezi vedlejší účastnicí a nezletilým. Kolizní opatrovník navrhoval zrušení rozsudku a vrácení věci, což se nestalo.

10. Stěžovatelka má za to, že rozhodnutím obvodního soudu a odvolacího soudu, došlo k porušení jejího práva na rodinný život a rodičovských práv, garantovaných v čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod, a že soudy nejednaly v nejlepším zájmu nezletilého.

III.

Procesní předpoklady řízení a průběh řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení podle zákona o Ústavním soudu. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána oprávněnou osobou [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]; je včasná a není nepřijatelná podle § 75 odst. 1 téhož zákona; stěžovatelka je řádně zastoupena advokátem. Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti proti rozsudku městského i obvodního soudu příslušný.

12. Pokud jde o splnění požadavku subsidiarity ústavní stížnosti, je třeba vzít v úvahu, že směřuje proti rozhodnutí, kterým odvolací soud již o části odvolání - v rozsahu výroku stanovujícím předběžnou vykonatelnost - rozhodl (stejným usnesením, kterým zamítl i návrh stěžovatelky na odklad vykonatelnosti výroku stanovujícího předběžnou vykonatelnost rozsudku). V rozsahu, v němž napadá stěžovatelka obě rozhodnutí ústavní stížností, tedy byla věc skončena, a současná koncepce opravných prostředků v civilním soudním řízení stěžovatelce neposkytuje již žádný další prostředek obrany (srov. § 30 odst. 1 z. ř. s.).

13. Usnesením ze dne 8. 1. 2026, č. j. III. ÚS 3700/25-24, Ústavní soud ustanovil opatrovníkem nezletilého Městskou část Praha 15, neboť ústavní stížností bylo napadeno rozhodnutí, jehož závěry se dotýkají zájmů nezletilého, který má v řízení postavení vedlejšího účastníka.

14. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, neboť od jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

IV.

Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatelky

15. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřil městský soud, obvodní soud a vedlejší účastnice.

16. Městský soud uvedl, že ústavní stížnost považuje za nedůvodnou, svá rozhodnutí za souladná s Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Rozhodnout o předběžné vykonatelnosti rozsudku bylo namístě, neboť nezletilému i vedlejší účastnici hrozila těžko nahraditelná újma. Soud prvního stupně zjistil existenci rodinného vztahu mezi nimi a rozsah styku stanovený předběžným opatřením se jevil jako nedostatečný. Vedlejší účastnice považuje nezletilého za svého syna. Dále soud odkázal na usnesení, kterým Ústavní soud odmítl ústavní stížnost v dané věci (sp. zn. II. ÚS 1721/25), a z něhož plyne, že tak učinil především proto, že v mezidobí byl styk mezi vedlejší účastnicí a nezletilým rozšířen. Z dosud provedených důkazů nevyplývá, že by styk ve stanoveném rozsahu byl pro nezletilého škodlivý. Odvolací soud ustanovil znalce za účelem vypracování znaleckého posudku k posouzení vztahu mezi vedlejší účastnicí a nezletilým.

17. Obvodní soud odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a poukázal na skutečnost, že do rozsudku bylo oběma účastnicemi podáno odvolání.

18. Vedlejší účastnice využila svého práva vyjádřit se k ústavní stížnosti a uvedla, že je nedůvodná a měla by být odmítnuta. O stejné věci již Ústavní soud jednou rozhodoval, a to ve věci sp. zn. II. ÚS 1721/25, kde shledal ústavnost předběžné vykonatelnosti napadeného rozhodnutí. Proto by měl Ústavní soud nyní posuzovanou ústavní stížnost odmítnout. Pokud by tak neučinil, odňal by ostatním účastníkům možnost bránit se ústavní stížností proti usnesení Městského soudu v Praze (č. j. 54 Co 145/2025-62), proti kterému se již jednou ústavní stížností vedlejší účastnice bránila. Toto usnesení by se stalo vykonatelným bez možnosti obrany proti němu, což by založilo stav *denegatio iustitiae*. K předběžné vykonatelnosti rozsudku vedlejší účastnice uvedla, že tato otázka i samotná šíře styku byla prvostupňovým soudem řádně odůvodněna a vycházela z provedeného dokazování. Zájem dítěte byl řádně zvážen a vyhodnocen, včetně zohlednění konfliktu mezi vedlejší účastnicí a stěžovatelkou. Stěžovatelka opakuje stejnou argumentaci, jako přes soudem prvního a druhého stupně. Námitky stěžovatelky spočívající v absenci úmyslu společného rodičovství, msty vedlejší účastnice, korumpování dárky apod., jsou nedůvodné a byly vyvráceny v řízení před obecnými soudy. Je jednoznačně v zájmu nezletilého, aby byl zachován kontakt nezletilého s vedlejší účastnicí přinejmenším v rozsahu dle předběžné vykonatelného rozsudku. Vedlejší účastnice realizuje stykem s nezletilým *de facto* rodinný život, její role je obdobná rodičovské, a její styk by měl být tomu adekvátní, což je i v zájmu samotného nezletilého.

19. Ustanovený opatrovník nezletilého se ve stručném vyjádření ztotožnil s postupem odvolacího soudu, který považuje za nezbytné doplnit zjištění skutkového stavu a za tím účelem nechat vypracovat znalecký posudek. Předběžnou vykonatelnost opatrovník nepovažuje za této situace v zájmu nezletilého.

20. Obdržená vyjádření Ústavní soud zaslal stěžovatelce na vědomí a k případné replice. Stěžovatelka v replice především zpochybnila argumentaci překážkou věci pravomocně rozhodnuté. Ústavní soud se v usnesení sp. zn. II. ÚS 1721/25 vyjadřoval k jinému rozhodnutí, než která napadá nyní stěžovatelka. V mezidobí kromě toho došlo k vyostření konfliktů mezi ní a vedlejší účastnicí (září 2025), což je z hlediska nynějšího rozhodování

Ústavního soudu rovněž důležité. Stěžovatelka zpochybňuje samotnou existenci zákonných předpokladů pro rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti – především nebyla prokázána citová vazba mezi nezletilým a vedlejší účastnicí, soudy nebraly v úvahu vztah k širšímu okruhu blízkých osob a napětí v rodině; soudy braly v potaz pouze zájmy osoby usilující o styk. Závěr o možné újmě nezletilého proto nebyl namístě. Odkázala na nedávný nález sp. zn. I. ÚS 2724/25. Stěžovatelka také poukazuje na to, že nebyl zjištěn skutečný názor jejího syna. Obava ze zpřetrhání vazeb mezi vedlejší účastnicí a nezletilým není namístě, protože se uplatní styk určený předběžným opatřením. Krajský soud nevzal v úvahu náleзовou judikaturu Ústavního soudu a eskalaci konfliktu mezi stěžovatelkou a vedlejší účastnicí a nevzal v úvahu ani to, že tyto okolnosti svědčí proti zásahu do rodinných vztahů způsobenému předběžnou vykonatelností. Citová vazba nezletilého k vedlejší účastnici jako základní předpoklad pro styk, nebyla prokázána, o čemž svědčí zadání znaleckého posudku. Rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti, dle kterého musí být nezletilý u vedlejší účastnice čtyři souvislé dny v každém měsíci a v období letních prázdnin šestnáct dnů v kuse, je neudržitelné. Nezletilý nikdy nebyl tak dlouho bez svojí matky ani s kýmkoliv ze své blízké rodiny. Stěžovatelka zopakovala svůj návrh, aby Ústavní soud napadená rozhodnutí zrušil, protože jsou protiústavní.

V.

Věcné posouzení ústavní stížnosti

21. Ústavní soud na základě vyžádaného opatrovnického spisu a se zohledněním vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení a repliky zhodnotil napadená rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná.

V. a)

Obecná východiska přezkumu rozhodnutí

22. Ústavní soud postupuje při přezkumu rozhodnutí o péči o dítě či o úpravě styku zvláště zdrženlivě; rozhodování v této citlivé oblasti je doménou obecných soudů. I zde je však povinen zakročit, vybočí-li soudy ve svých rozhodnutích z rámce ústavnosti a poruší ústavně zaručená práva rodičů, dětí či jiných osob, zejména práva spojená s jejich rodinným životem či práva procesní povahy. Přezkum Ústavního soudu v těchto věcech se tedy obvykle soustředí především na to, zda obecné soudy zvážily a vyvážily dotčené oprávněné zájmy, zejména zda byl náležitě zjištěn nejlepší zájem dítěte a za tím účelem shromážděny veškeré potřebné důkazy, a zda byla rozhodnutí vydaná v průběhu řízení v tomto smyslu řádně a dostatečně odůvodněna (srov. nález ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. II. ÚS 1654/17, body 17 a 18). V případě, že nejde o některý z takových excesů, neshledává Ústavní soud obvykle důvod do rozhodování obecných soudů zasahovat.

23. Důraz na celkovou úroveň odůvodnění patří k základním atributům spravedlivého procesu. Jeho dodržování má zaručit transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a je účinnou prevencí před nepřezkoumatelností či dokonce libovůlí v soudním rozhodování (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 113/02, sp. zn. Pl. ÚS 1/03 či sp. zn. III. ÚS 405/03). V případech, kdy soudy rozhodují o modelu péče rodičů o nezletilé dítě či rozsahu styku s ním, jsou tyto ústavněprávní nároky ještě zesíleny (obdobně nález sp. zn. II. ÚS 1654/17).

24. Pro posouzení stěžovatelčiny věci je třeba zabývat se pouze povahou předběžné vykonatelnosti rozsudku. Doktrína civilního práva procesního chápe institut předběžné

vykonatelnosti jako výjimku ze standardních pravidel, jelikož předběžně vykonatelné rozsudky se stávají vykonatelnými dříve, než nabydou právní moci (Zoulík, F., Winterová, A. In Winterová, A. Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací. 9. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 297). Fakultativní stanovení předběžné vykonatelnosti rozsudku tak představuje výjimečné řešení, které musí odůvodňovat výjimečné okolnosti konkrétní věci (shodně Zoulík, Winterová, op. cit. s. 298; Števček, M. a Šínová, R. In Šínová, R. a kol. Civilní proces. Obecná část a nesporné řízení. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, s. 358, marg. 763). Pro nesporná řízení jsou podmínky pro rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti formulovány v § 27a z.ř.s.: „*Soud může vyslovit předběžnou vykonatelnost rozsudku, a to ve výroku rozsudku, jestliže by jinak účastníku brožilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy a jestliže řízení bylo možno zahájit i bez návrhu.*“ Zákonné předpoklady se zde oproti řízení spornému (§ 162 o.s.ř.) liší pouze v tom, že fakultativně může soud předběžnou vykonatelnost vyslovit za vymezených okolností i bez návrhu. Výjimečnost tohoto institutu potvrdil v minulosti i Ústavní soud (např. v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2795/09).

25. Úmluva o styku s dětmi, vyhlášená pod č. 91/2005 Sb. m. s. (dále jen „Úmluva o styku s dětmi“) v čl. 5, stejně jako občanský zákoník v § 927, přiznávají výslovně právo styku s dítětem i osobám, které s ním nejsou pokrevně spřízněny, a zákon je označuje jako osoby společensky blízké. Mezi takové osoby lze za určitých okolností řadit rovněž bývalého partnera či partnerku rodiče dítěte, kteří dítě po nějakou dobu vychovávali a vytvořili si s ním blízký vztah [Westphalová, L. Komentář k § 927 In Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975), 2. vydání, 2020, s. 1066, *Explanatory Explanatory Report to the Convention on Contact concerning Children*, ETS 192, Strasbourg, 2003, s. 11]. Podle čl. 5 Úmluvy o styku s dětmi, jsou základními předpoklady pro rozhodnutí o styku s dítětem dvě kritéria: soulad s nejlepším zájmem dítěte a existence rodinného pouta mezi dítětem a dotčenou osobou. Důvodová zpráva upřesňuje, že: 1) i když je předpoklad nejlepšího zájmu naplněn, vede-li styk dítěte s určenou osobou ke konfliktům, může soud po zvážení všech okolností dojít k závěru, že styk, který způsobuje takové rodinné rozbroje, může být v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a dále 2) je třeba pamatovat na to, že při rozhodování o kontaktu s osobami, které mají k dítěti jinou než příbuzenskou vazbu, je za normálních okolností nezbytné brát v úvahu názor jeho rodičů (*Explanatory Report*, op. cit., s. 12). K těmto závěrům lze pro úplnost doplnit, že pouze nesouhlas rodiče sám o sobě není důvodem k tomu, aby soud styk neupravil.

26. Občanský zákoník vyžaduje pro aplikaci § 927 existenci nikoliv přechodného citového pouta, tedy takové vazby, která vykazuje znaky trvalosti. „*Dlouhodobost a pevnost citového vztahu je třeba vždy vyložit ke konkrétní osobě a v konkrétních skutkových okolnostech. Předpokladem je, že tato osoba fakticky vykonávala péči o dítě, starala se o ně, dítě svojí péčí pozitivně ovlivňuje a obobacuje.*“ (Westphalová, op. cit. s. 1066). Zároveň je třeba posoudit, zda by nedostatek styku s těmito osobami, pro dítě znamenal újmu. Stejně jako v případě styku dítěte s rodičem či jiným pokrevním příbuzným, bude i zde nutno styk určit teprve po zvážení všech individuálních okolností konkrétní věci, zejména s ohledem na potřeby a nejlepší zájem dítěte. Odpovědnost za náležité zjištění uvedených okolností nese soud. Rozhodující mohou být vyjádření dítěte či znalecký posudek, který zhodnotí vztah dítěte a osoby, se kterou se má dítě stýkat (Westphalová, op. cit. s. 1068).

27. Problémem úpravy styku dítěte s jinými osobami než rodiči, se Ústavní soud v minulosti již zabýval. V nálezu sp. zn. I. ÚS 1081/20 popsal kritéria, kterými se obecné soudy musí řídit při stanovení rozsahu styku podle § 927 občanského zákoníku. Zdůraznil zde, že při stanovení rozsahu styku s dalšími příbuznými podle § 927 občanského zákoníku je nezbytné v rámci hodnocení nejlepšího zájmu dítěte brát v úvahu také jeho vztahy se všemi dalšími

příbuznými, a je nutné vzít v potaz názor rodičů, kterým primárně svědčí právo určení rozsahu styku, neboť vykonávají rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu a odpovídají za vývoj a výchovu, a jejichž právo dítě vychovávat a pečovat o ně je ústavně chráněno (čl. 32 odst. 4 Listiny). Dále uvedl, že v neprospěch styku mohou také hovořit napjaté a vyhocené vztahy mezi osobami pečujícími o dítě a těmi, které usilují o styk, neboť napětí v rodině není v nejlepším zájmu dítěte. O to více je pak potřeba vztáhnout tyto závěry na styk s osobami nepříbuznými [(společensky blízkými), viz sp. zn. I. ÚS 2724/25, odst. 31].

28. Uvedené závěry potvrdil Ústavní soud i v již zmiňovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 2724/25. Mimo jiné zde zdůraznil, že při posuzování podmínek stanovených v § 927 OZ není rozhodný citový vztah osoby společensky blízké, která se domáhá určení styku k dítěti, ale naopak citový vztah dítěte k ní (odst. 33). Teprve poté, když soud dospěje k závěru, že určitá osoba je osobou společensky blízkou, k níž má nezletilé dítě citový vztah, přistoupí k posouzení, zda by neexistence styku znamenala pro nezletilého újmu (odst. 41).

29. Právem na styk „sociálních rodičů“ (typicky bývalý partner rodiče dítěte) se v minulosti zabýval rovněž Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“). Ve věci *Vinškovský proti České republice* (stížnost č. 59252/19) konstatoval, že vnitrostátní soudy musejí především posoudit, zda mezi dítětem a osobou, která se označuje za sociálního rodiče, existuje vztah odpovídající soukromému nebo rodinnému životu ve smyslu článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Podmínkou takového vztahu je zpravidla společné soužití, k prokázání dostatečné stálosti takového vztahu však mohou sloužit i jiné faktory. V případě práva na styk „sociálního rodiče“, je dle soudu třeba dbát zvláštní opatrnosti a předním hlediskem musí být vždy nejlepší zájem dítěte. To vyplývá ze samotné povahy „sociálního rodičovství“, do něhož se dospělí zapojují na základě vlastní informované volby, ale které pro dítě znamená možnost mít v průběhu času několik „sociálních rodičů“. Pokud by dítě mělo udržovat kontakt se všemi z nich, mohla by se jeho rodinná situace nepřiměřeně zkomplikovat, a to zejména za situace konfliktu mezi biologickými a „sociálními“ rodiči. Proto před přiznáním práva „sociálního rodiče“ na styk s dítětem musí soudy ověřit, zda existuje silný zájem dítěte na udržování takového styku a zde tento zájem může vyvážit případné nevýhody (odst. 48).

V. b)

Aplikace obecných východisek na konkrétní věc

30. Posuzovaná věc je specifická tím, že stěžovatelka napadla – s ohledem na současný stav řízení ve věci samé - pouze dílčí část rozsudku opatrovnického soudu, a to výrok o předběžné vykonatelnosti. Dále zpochybňuje navazující rozhodnutí odvolacího soudu, kterým 1) zamítl návrh stěžovatelky na odklad vykonatelnosti výroku o předběžné vykonatelnosti a 2) výrok stanovující předběžnou vykonatelnost prvoinstančního rozsudku jako věcně správný potvrdil (čímž rozhodl o části podaného odvolání). Řízení ve věci samé, tedy o určení styku nezletilého s vedlejší účastníci, stále probíhá, neboť ve zbývajících částech je o odvolání vedeno řízení před městským soudem. Ústavní soud se při posouzení ústavní stížnosti mohl zabývat pouze otázkou ústavnosti předběžné vykonatelnosti rozhodnutí určujícího styk nezletilého s vedlejší účastníci. Ani při takto vymezeném rozhodování však nebylo možno zcela odhlédnout od celkového kontextu věci.

31. Povinností obecných soudů, které rozhodly o předběžné vykonatelnosti rozhodnutí o styku nezletilého s vedlejší účastníci, bylo prokázat nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy, která by nezletilému hrozila v případě, že by rozhodnutí o úpravě styku nabylo

účinnosti až právní mocí rozsudku, tj. po ukončení odvolacího řízení. Ústavní soud předesílá, že do té doby by byl styk upraven předběžným opatřením (v rozsahu jednoho dne v měsíci). Obecné soudy nebezpečí újmy odvodily od vazby mezi nezletilým a vedlejší účastnicí, kterou považovaly za obdobnou rodinné vazbě.

32. Závěr o prokázání existence vazby mezi nezletilým a vedlejší účastnicí, od jejíhož spolehlivého prokázání se odvíjí i možnost domáhat se soudní ochrany dle § 927 OZ, však byl v řízení zpochybněn a městský soud v odvolacím řízení k této otázce nařídil provedení znaleckého zkoumání (č. l. 433 spisu).

33. Ústavní soud k otázce vazby sociálně blízké osoby k nezletilému dítěti předpokládá § 927 OZ dále podotýká, že nevzniká volbou dospělých osob v okolí dítěte, ale v důsledku reálně existující citové vazby dítěte a jiné osoby, přičemž styk s ní musí být v jeho nejlepším zájmu, resp. neurčení styku by znamenalo pro dítě újmu. Jak bylo uvedeno výše, jde o posouzení kvality vztahu nezletilého k osobě domáhající se styku, a nikoliv naopak. To obnáší také posouzení vlivu, jaký taková osoba na nezletilého má (tj. např. zda jej nemanipuluje proti právním rodičům, zda si nezajišťuje přízeň dítěte nežádoucím způsobem apod.). Tyto skutečnosti obecné soudy zatím řádně nezjišťovaly a nehodnotily. Je zřejmé, že určení skutečné aktuální vazby nezletilého k vedlejší účastnici je komplikováno zejména nízkým věkem nezletilého, který znesnadňuje zjištění jeho postoje. To však nemůže vést k rezignaci na povinnost soudů v tomto typu řízení zjistit dostatečně spolehlivě všechny relevantní skutečnosti. Obecné soudy dosud vycházely pouze z důkazních prostředků, které mohly mít pro posouzení kvality vztahu nezletilého s vedlejší účastnicí omezenou vypovídací hodnotu (fotografie, videozáznam, výslech účastnic a svědků), nijak se nevyjádřily ke skutečnostem, které k jejich zpochybnění uvedla stěžovatelka.

34. V projednávané věci stěžovatelka napadá zejména rozsah a nepřetržitost styku upraveného prostřednictvím zatím nepravomocného rozhodnutí. U nezletilého, kterému bylo v době vydání rozhodnutí obvodního soudu 3,5 roku, byl běžný styk stanoven oproti původním 9 hodinám (během dne bez přespání) na nepřetržitých 75 hodin (s celkem 3 po sobě následujícími nocemi), a prázdninový styk na 16 nepřetržitých dnů, tj. bez jakéhokoliv kontaktu nezletilého s matkou. Stěžovatelce lze přisvědčit v tom, že v nízkém věku dítěte, v němž nezletilý v době rozhodování obecných soudů byl (a stále je), je třeba být při rozhodování o nepřetržitém oddělení od matky jakožto primárně pečující osoby obezřetný (Šulová, L.: Raný psychický vývoj dítěte. Karolinum, Praha, 2004; MATĚJČEK, Zdeněk, 2005. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing.).

35. Úpravu předběžně vykonatelného styku nezletilého s vedlejší účastnicí ve výše uvedeném rozsahu lze označit za rozsáhlou zejména z důvodu jeho nepřetržitosti. Taková úprava jistě není nemožná, ale vyžaduje důsledné odůvodnění, zejména musí být postaveno najisto, že nepřetržité odloučení nezletilého od matky v tomto rozsahu je skutečně v jeho zájmu. V případě použití institutu předběžné vykonatelnosti musí být dále splněna podmínka, že nezletilému by bez této úpravy styku hrozilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy. Splnění uvedených podmínek však z odůvodnění napadených rozhodnutí nelze ověřit, zejména není odůvodněno, jak se soudy vypořádaly se skutečnostmi, které rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti zpochybňují.

36. Podstatnou okolností v dané věci je nejistota ohledně současného vztahu nezletilého k vedlejší účastnici, která bude předmětem (znaleckého) dokazování v odvolacím řízení. Jak je uvedeno výše (viz bod 33 a též nálezy sp. zn. I. ÚS 2724/25, bod 33, 34), teprve po určení, že určitá osoba je osobou společensky blízkou, k níž má nezletilé dítě citový vztah, soud

přístupuje k posouzení, zda by neexistence styku znamenala pro nezletilého újmu (odst. 41). Zjištění této újmy je ve srovnatelném obsahu předpokladem aplikace hmotněprávního ustanovení § 927 OZ i procesního opatření § 27a z. ř. s. Povinnost umožnit rozvoj vztahu dítěte a sociálního rodiče i Evropský soud pro lidská práva podmiňuje právě prokázáním existence rodinného vztahu (rozsudek *Kutznier proti Německu*, § 61).

37. Pokud však není najisto postavena podoba a intenzita vazby nezletilého k vedlejší účastníci, odůvodnění rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti založené na hrozbě vzniku těžko nahraditelné nebo značné újmy z důvodu ztráty této vazby postrádá přesvědčivost.

38. Ústavní soud nepřehlédl závěry usnesení II. ÚS 1721/25, na které městský soud odkazuje ve svém vyjádření. Zdůrazňuje však relevantní část odůvodnění (zejména bod 15 tohoto usnesení), ve kterém Ústavní soud označil za legitimní, že městský soud v tehdejší řízení o přezkumu předběžného opatření upravil rozsah styku relativně úzce s tím, že přihlížel k nejisté existenci rodinných vazeb tvrzených vedlejší účastníci, a odkázal na jejich prokázání v řízení ve věci samé. Ve srovnatelné situaci byl městský soud i při vydání nyní napadeného rozhodnutí, neboť řízení ve věci samé není skončeno. Jak uvedl sám městský soud ve svém vyjádření, v řízení bude probíhat dokazování za účelem posouzení vazby mezi nezletilým a vedlejší účastníci, a to včetně znaleckého zkoumání.

39. Argumentace soudů hrozbou ztráty vazeb mezi vedlejší účastníci a nezletilým nezohledňuje, že styk mezi nimi byl v době rozhodování určen předběžným opatřením. Pokud by nebyla stanovena předběžná vykonatelnost, předběžné opatření by bylo účinné do doby právní moci meritorního rozhodnutí (tj. do konce odvolacího řízení). Nelze tedy říci, že by předběžná ochrana tvrzeného vztahu mezi vedlejší účastníci a nezletilým, zcela absentovala. Tento závěr ostatně zastával i kolizní opatrovník, který doporučil zachovat rozsah styku dle předběžného opatření (odst. 37 rozsudku obvodního soudu). Závěry tohoto nálezu nijak nezpochybňují jakoukoliv možnost rozšíření takto stanoveného styku, vymezují se pouze proti zvolené excesivní úpravě (zejména pro nepřetržitost styku) bez řádného odůvodnění a dostatečně zjištěného skutkového stavu.

VI. Závěr

40. Na základě výše uvedeného, dospěl Ústavní soud k závěru, že obecné soudy zatížily svá rozhodnutí protiústavností, neboť řádně nevyhodnotily a neodůvodnily svá rozhodnutí o předběžné vykonatelnosti rozsudku stanovujícího styk mezi nezletilým a vedlejší účastníci.

41. Odůvodnění napadených výroků jsou velice stručná, soudy se nevypořádaly se zásadními skutečnostmi, které v řízení byly nesporně zjištěny, a které relativizují závěr o nezbytnosti upravit styk mezi nezletilým a vedlejší účastníci prostřednictvím institutu předběžné vykonatelnosti. Napadená rozhodnutí tak nekorespondují s požadavky na ústavně konformní odůvodnění dle ustálené judikatury Ústavního soudu a nejsou ani v souladu s kritérii, která Ústavní soud pro určení styku mezi osobou společensky blízkou v minulosti formuloval.

42. Ústavní soud na základě uvedeného dospěl k závěru, že důsledkem napadených rozhodnutí obecných soudů je omezení práva matky na rodičovskou péči (po dobu, po kterou je nezletilý v péči vedlejší účastnice, nemůže matka realizovat právo na péči o něj), přičemž právě toto právo je bez dalšího ústavně zaručeno (čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod). Pokud tedy soudy omezení rodiče v realizaci jeho rodičovských práv

neopírají o přesvědčivé zdůvodnění, mající základ v mimořádnosti okolností konkrétní věci, nelze je považovat za přiměřené a v daném případě ani za nezbytné.

43. Oba obecné soudy tím, že rezignovaly na svou povinnost své rozhodnutí řádně odůvodnit, zasáhly do ústavně zaručeného práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

44. Ústavní soud z důvodu porušení čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny ústavní stížnosti stěžovatelky částečně vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadená usnesení obvodního i městského soudu v rozsahu uvedeném ve výroku zrušil.

45. Obvodní i městský soud jsou ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy vázány právními názory vyslovenými v tomto nálezu. Ústavní soud v této fázi řízení nijak nepředjímá výsledek posouzení obecných soudů ohledně vazby mezi vedlejší účastníci a nezletilým a jeho nejlepšího zájmu.

46. Ústavní stížnost proti rozsudku okresního soudu Ústavní soud odmítl podle § 43 odst. 1 písm. d) téhož zákona jako návrh, k jehož projednání není příslušný. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou (§ 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu).

47. Jelikož věc byla projednána přednostně, Ústavní soud nerozhodoval samostatně o návrhu stěžovatelky na odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí. Od ústního jednání Ústavní soud upustil, neboť od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci, a ve věci nebylo potřebné provádět dokazování.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 5. února 2026

Jan Svatoň
předseda senátu